

Tardivitatea actelor de procedura depuse prin fax sau e-mail la instanta. Constitutionalitate

Autor: Adina Torje

În Monitorul Oficial nr. 2 din 3 ianuarie 2017 a fost publicată Decizia Curții Constituționale nr. 605/2016, referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

În decizia menționată, Curtea a statuat că trimiterea actelor de procedură prin fax sau poștă electronică este asimilată depunerii personale la instanță, iar nu cele efectuate prin poștă, serviciu de curierat sau alt serviciu specializat de comunicare. În consecință, cu toate că termenele se socotesc pe zile libere, actele de procedură trimise prin fax sau e-mail în ultima zi a termenului trebuie depuse până la închiderea programului de lucru al instanței (iar nu a programului cu publicul de la registratura instanței).

Dispozițiile criticate se referă la momentul la care se împlinesc termenele procedurale – mai precis, instituie o excepție de la regula împlinirii termenelor la ora 24,00 a ultimei zile. Conform textului legal, „[...] *dacă este vorba de un act ce trebuie depus la instanță sau într-un alt loc, termenul se va împlini la ora la care activitatea încetează în acel loc în mod legal, dispozițiile art. 183 fiind aplicabile.*”

Art. 183 din Codul de procedură civilă, la care face referire textul de lege criticat, are denumirea marginală „Actele depuse la poștă, servicii specializate de curierat, unități militare sau locuri de deținere” și prevede:

„(1) Actul de procedură **depus înăuntrul termenului prevăzut de lege prin scrisoare recomandată la oficiul poștal sau depus la un serviciu de curierat rapid ori la un serviciu specializat de comunicare este socotit a fi făcut în termen.**

(2) Actul depus de partea interesată înăuntrul termenului prevăzut de lege la unitatea militară ori la administrația locului de deținere unde se află această parte este, de asemenea, considerat ca făcut în termen.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (1) și (2), **recipisa oficiului poștal, precum și înregistrarea ori atestarea** făcută, după caz, de serviciul de curierat rapid, de serviciul specializat de comunicare, de unitatea militară sau de administrația locului de deținere, pe actul depus, **servește ca dovadă a datei depunerii actului** de către partea interesată.”

În speța în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate, actul transmis prin fax după ora de închidere a programului de lucru al instanțelor a fost declarat tardiv. Critica de neconstituționalitate a vizat art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă, considerat neconstituțional de autorul excepției în măsura în care se interpretează ca fiind aplicabil depunerii unui act de procedură la instanță prin fax sau e-mail. Autorul excepției a susținut că textul legal astfel interpretat încalcă principiul egalității în fața legii și accesul liber la justiție, întrucât termenul de depunere expiră în acest caz la închiderea programului de lucru al instanței, în timp ce pentru depunerea prin scrisoare recomandată (ipoteza vizată de art. 183 din Codul de procedură civilă), termenul expiră mai târziu, respectiv la închiderea programului serviciului de comunicare ales.

Problema care trebuia clarificată, așadar, anterior oricărei analize de constituționalitate propriu-zise, a fost regimul juridic aplicabil depunerii prin fax sau poștă electronică (de vreme ce nu beneficiază de o reglementare expresă). Curtea trebuia să stabilească în prealabil dacă trimiterea actelor de procedură prin fax sau e-mail este asimilată (i) depunerii personale – caz în care i se aplică termenul legal de la art. 182 alin. (2), respectiv închiderea programului de lucru al instanței, sau (ii) depunerii prin poștă, serviciu de curierat sau alt serviciu specializat de comunicare, ceea ce ar face să beneficieze de termenul mai favorabil prevăzut la art. 183 din Codul de procedură civilă, respectiv închiderea programului serviciilor de comunicare menționate.

Curtea a optat pentru prima variantă și a considerat că cererile transmise prin fax sau e-mail sunt asimilate depunerii personale și, ca atare, nu beneficiază de efectele prevederilor art. 183 din Codul de procedură civilă.

Motivul? Depunerea prin fax sau e-mail nu beneficiază de o prevedere similară art. 183 alin. 3 din Codul de procedură civilă, care stabilește, în privința depunerilor prin poștă sau alte servicii de comunicare, că data depunerii scrisorii recomandate se poate dovedi cu recipisa oficiului poștal sau cu înregistrarea și atestarea făcută de serviciul de comunicare. Problema privind transmiterea actelor de procedură prin fax sau e-mail, argumentează Curtea Constituțională, este certitudinea recepționării (iar nu a transmiterii!) acestora în termenul legal de către instanță. Deși nu face risipă de cuvinte în explicarea raționamentului său, acesta este considerentul central pentru care Curtea „apreciază” că transmiterea prin fax sau e-mail nu poate fi asimilată depunerii prin poștă, serviciu de curierat sau alt serviciu specializat de comunicare.

Aparent, în accepțiunea Curții, certitudinea transmiterii (și, se pare, a recepționării) actelor prin fax sau e-mail în termenul legal poate fi obținută doar prin data certă, acordată, evident, de personalul instanțelor în timpul programului de lucru al acestora. În sprijinul acestei teze credem că sunt și textele legale invocate de instanța constituțională privind cererile sosite la instanță prin fax sau e-mail, care, potrivit art. 94 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor primesc, în aceeași zi, dată certă și număr de aplicație ECRIS, iar potrivit art. 199 alin. (1) din Codul de procedură civilă, se înregistrează și primesc dată certă prin aplicarea ștampilei de intrare.

Rezultă că, în viziunea Curții Constituționale, respectarea termenului legal de transmitere a actelor prin fax sau e-mail se confundă în totalitate cu posibilitatea probării sale, și nu în orice mod, ci prin ștampila aplicată pe act de către personalul specializat/însărcinat cu aceste atribuții. Pentru ca un act transmis prin fax sau e-mail să fie considerat ca depus în termen, nu este suficient ca el să fie transmis până la închiderea programului de lucru al instanțelor, ci trebuie să primească dată certă anterior acestui moment.

Prin urmare, adevăratul criteriu de apreciere a depunerii actului de procedură în termenul stabilit de lege este înregistrarea actului la instanță prin aplicarea ștampilei de intrare. Concluzia rezultă implicit și din următorul fragment din decizia Curții: *„Actul de procedură transmis prin fax sau poștă electronică este considerat a fi făcut în termen la data la care a fost înregistrat la instanță, iar potrivit dispoziției legale criticate, deși termenele se socotesc pe zile întregi, totuși în ziua în care se împlinesc termenul partea interesată trebuie să depună actul la instanță până la*

închiderea programului.” Concluzia Curții pare să se îndepărteze de la textul Codului de procedură civilă, care se referă la data transmiterii, iar nu a înregistrării actelor de procedură.

Reticența aparent sporită a Curții Constituționale în materia comunicării prin fax sau poștă electronică poate fi, într-o anumită măsură, înțeleasă. Ne putem gândi, de exemplu, la posibilitățile mai mari de fraudare prin manipularea sistemului informatic, la faptul că transmiterea nu este intermediată de către un terț imparțial ca în cazul apelării la servicii de curierat sau la poștă, etc. Ne întrebăm totuși dacă soluția nu se va dovedi rigidă în nenumăratele situații ce pot apărea în practică.

De exemplu, din moment ce criteriul real al depunerii în termen este data la care se înregistrează actul, ce se întâmplă dacă faxul a sosit înainte de închiderea programului, dar dintr-o eroare a fost înregistrat abia ziua următoare? Față de interpretarea gramaticală a art. 182 alin. (2), ar trebui ca actul să fie considerat depus în termen, însă față de interpretarea Curții, ar fi socotit tardiv întrucât va avea ștampila de intrare cu data de a doua zi. Această ultimă interpretare pare excesivă în condițiile în care atât faxul cât și e-mailul vor menționa data la care acestea au fost transmise și deci s-ar putea dovedi cu ușurință că au fost depuse în termen.

Dar dacă partea interesată ar apela la serviciile de fax din cadrul unui oficiu poștal sau din cadrul unui serviciu specializat de comunicare și ar putea face dovada trimiterii înscrisului cu ajutorul raportului de transmitere eliberat de oficiul poștal și a facturii ce îi va fi emisă pentru serviciile utilizate? În acest caz, depunerea ar trece testul „datei certe” acordate de un terț independent față de părțile dosarului. Drept urmare, avem dubii că și în acest caz s-ar menține rațiunile expuse mai sus, pentru a considera că actul de procedură a fost depus tardiv.